ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2019

Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΔΕΥΤΕΡΑ, 16 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΑΑ036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 90΄ λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να παραμείνει κενή για την άσκηση της ορθογραφίας.**
3. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
4. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
5. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
6. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρη πένα ανεξίτηλης μελάνης**.
7. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού και διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ι. ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (μονάδες 20)

(α) Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησεν, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. Οἷς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγιγνώσκειν. Ὥσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὁρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν.

Ἰσοκράτους *Πρὸς Δημόνικον* 50-52

(β) [...] σπεύδοντες γὰρ <οἱ πατέρες> τοὺς παῖδας ἐν πᾶσι τάχιον πρωτεῦσαι πόνους αὐτοῖς ὑπερμέτρους ἐπιβάλλουσιν, οἷς ἀπαυδῶντες ἐκπίπτουσι, καὶ ἄλλως βαρυνόμενοι ταῖς κακοπαθείαις οὐ δέχονται τὴν μάθησιν εὐηνίως. ὥσπερ γὰρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίοις ὕδασι τρέφεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ψυχὴ τοῖς μὲν συμμέτροις αὔξεται πόνοις, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται. Δοτέον οὖν τοῖς παισὶν ἀναπνοὴν τῶν συνεχῶν πόνων, ἐνθυμουμένους ὅτι πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διῄρηται. Καὶ διὰ τοῦτ' οὐ μόνον ἐγρήγορσις ἀλλὰ καὶ ὕπνος εὑρέθη, οὐδὲ πόλεμος ἀλλὰ καὶ εἰρήνη, οὐδὲ χειμὼν ἀλλὰ καὶ εὐδία, οὐδ' ἐνεργοὶ πράξεις ἀλλὰ καὶ ἑορταί. Συνελόντι δ' εἰπεῖν ἡ ἀνάπαυσις τῶν πόνων ἐστὶν ἄρτυμα. […]

Πλουτάρχου *Περὶ παίδων ἀγωγῆς* 9 b – c

1. Να μεταφράσετε **μόνο** τα υπογραμμισμένα κείμενα σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

ΙΙ. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ (μονάδες 5)

Ξενοφῶντος *Ἀπομνημονεύματα* 2.1.32

III. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (μονάδες 15)

*Στον **Περί Ειρήνης** λόγο του ο Ισοκράτης επιχείρησε να πείσει τους συμπολίτες του να συνάψουν συνθήκη ειρήνης τόσο με τους αποστάτες συμμάχους τους όσο και με τις υπόλοιπες πόλεις, αποδεχόμενοι ακόμη και τους δυσμενείς όρους της ειρήνης του Ανταλκίδα (387 π.Χ.).*

Ὑμᾶς δὲ χρὴ πρῶτον μὲν τοῦτο γιγνώσκειν, ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων πολλαὶ θεραπεῖαι καὶ παντοδαπαὶ τοῖς ἰατροῖς εὕρηνται, ταῖς δὲ ψυχαῖς ταῖς ἀγνοούσαις καὶ γεμούσαις πονηρῶν ἐπιθυμιῶν οὐδέν ἐστιν ἄλλο φάρμακον πλὴν λόγος ὁ τολμῶν τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιπλήττειν.

Ἰσοκράτους *Περὶ εἰρήνης* 39

1. Να μεταφράσετε το πιο πάνω κείμενο σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

<u>Λεξιλόγιο</u>:

παντοδαπαί: διάφορες

τοῖς ἰατροῖς εὕρηνται: έχουν βρεθεί από τους γιατρούς

(ταῖς) γεμούσαις: οι οποίες είναι γεμάτες

τοῖς ἁμαρτανομένοις: αυτούς που διαπράττουν σφάλματα

IV. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ (μονάδες 15)

IV.1. ΣΤΑ ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (μονάδες 10)

1. Να γράψετε στη **Νέα Ελληνική** τις λέξεις που ζητούνται από τους πιο κάτω τύπους: **(μονάδες 5)**

(α) ***ἐποίησεν***: παράγωγο ουσιαστικό

(β) ***ἐκόλασεν***: παράγωγο ουσιαστικό

(γ) ***ὀρέγεσθαι***: παράγωγο ουσιαστικό

(δ) ***παῖδας***: σύνθετο επίθετο

(ε) ***δέχονται***: σύνθετο ουσιαστικό

2. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους **αριθμούς** των **αρχαιοελληνικών λέξεων** της στήλης Α΄ με τα **γράμματα** των **συγγενικών νεοελληνικών λέξεων** της στήλης Β΄ (στη στήλη Β΄ περισσεύει μια λέξη).

(μονάδες 2)

Στήλη Α΄	**Στήλη Β΄**
1. Χρώμενον	α. παράλειψη
2. Λαμβάνουσαν	β. περιεκτικός
3. ἔχειν	γ. κατάχρηση
4. ἐκπίπτουσι	δ. παράπτωμα
	ε. λήμμα

3. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα **συνθετικά** τους στην Αρχαία Ελληνική.

(μονάδες 3)

(α) ***ἀθάνατον***
(β) ***ἐμμένειν***
(γ) ***ἐκπίπτουσιν***

IV.2. ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (μονάδες 5)

1. Να γράψετε **δύο** (2) **σύνθετα ουσιαστικά** στη Νέα Ελληνική με **α΄ συνθετικό** την πρόθεση ***περί*.**

(μονάδες 2)

2. ***γιγνώσκειν***: Να γράψετε **δύο** (2) **παράγωγα επίθετα** στη Νέα Ελληνική από τον ρηματικό τύπο που σας δίνεται.

(μονάδες 2)

3. ***ἐπιπλήττειν***: Να γράψετε **ένα** (1) **παράγωγο ουσιαστικό** στη Νέα Ελληνική από το **β΄ συνθετικό** του ρηματικού τύπου που σας δίνεται.

(μονάδα 1)

V. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ (μονάδες 30)

V.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (μονάδες 15)

1. Να αναγνωρίσετε **συντακτικά** τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους.

(μονάδες 6)

(α) *τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν* ***ἀθάνατον*** *ἐποίησεν*

(β) *ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν* ***τὰ βέλτιστα*** *μανθάνειν*

(γ) *καὶ τῶν* ***ἄλλων*** *σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγιγνώσκειν*

(δ) *ὅτι* ***πᾶς*** *ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διῄρηται*

(ε) ***ἡ ἀνάπαυσις*** *τῶν πόνων ἐστὶν* ***ἅρτυμα***

2. Στην πιο κάτω πρόταση, αφού **<u>αντιγράψετε</u>** το **απαρέμφατο** στο τετράδιο απαντήσεων**,** να **σημειώσετε:**

δεῖ... σ' (σε) ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας

(α) το **είδος** του απαρεμφάτου
(β) τον **συντακτικό** του **ρόλο**
(γ) το **υποκείμενο** του **απαρεμφάτου**
(δ) αν υπάρχει **ταυτοπροσωπία** ή **ετεροπροσωπία**.

(μονάδες 5)

3. ***πιστεύουσι****:* Να γράψετε το **β΄ πρόσωπο ενικού** στην **οριστική** έγκλιση του **Υπερσυντελίκου**, στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

4. ***μανθάνειν***: Να γράψετε το **α΄ πρόσωπο πληθυντικού** στην **οριστική** και **ευκτική** έγκλιση του **Ενεστώτα**, στην ίδια φωνή.

(μονάδες 2)

5. ***ἐκόλασεν****:* Να γράψετε το **απαρέμφατο Ενεστώτα** στη **μέση φωνή**.

(μονάδα 1)

V.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (μονάδες 15)

1. Να μεταφέρετε στον **αντίθετο αριθμό** τους πιο κάτω γραμματικούς τύπους.

(μονάδες 3)

(α) ***ὑμᾶς***

(β) ***τοῦτο***

(γ) ***παντοδαπαὶ***

(δ) ***ἰατροῖς***

(ε) ***ἐπιθυμιῶν***

(στ) ***ἐστιν***

2. ***γιγνώσκειν***: Να αναγνωρίσετε **γραμματικά** (μέρος του λόγου, χρόνος, φωνή) τον ρηματικό τύπο και να γράψετε το **ρήμα** από το οποίο προέρχεται.

(μονάδες 2)

3. ***ἐπιπλήττειν***: Να γράψετε το **γ΄ πρόσωπο ενικού στην οριστική** έγκλιση του **Παρατατικού** και του **Αορίστου**, στην ίδια φωνή.

(μονάδες 2)

4. ***ἐστιν****:*

(α) Να γράψετε το **β΄ πρόσωπο ενικού** στην **οριστική** έγκλιση του **Παρατατικού** και του **Μέλλοντα**. **(μονάδες 2)**

(β) Να γράψετε το **β΄ πρόσωπο πληθυντικού** στην **ευκτική** έγκλιση του **Ενεστώτα**.

(μονάδα 1)

5. Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα **Αρχαία Ελληνικά.** **(μονάδες 5)**

Οι μαθητές νομίζουν ότι οι ποιητές είναι σοφοί.

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (μονάδες 15)

<u>Να απαντήσετε σε όλες τις πιο κάτω ερωτήσεις</u>:

1. Ἰσοκράτους *Πρὸς Δημόνικον* 50-52

(α) Σε ποιο **κειμενικό είδος** ανήκει το διδαγμένο κείμενο;

(μονάδα 1)

(β) Τι ακριβώς κάνει η **μέλισσα**; Πώς ταιριάζει το παράδειγμά της με τις **συμβουλές** του Ισοκράτη;

(μονάδες 4)

2. Πλουτάρχου *Περὶ παίδων ἀγωγῆς* 9 b – c

(α) Ποια είναι η **στάση** των πατέρων απέναντι στα παιδιά τους και **γιατί**; Ποιο το **αποτέλεσμά** της;

(μονάδες 3)

(β) Τι **συμβουλεύει** ο Πλούταρχος, ώστε τα παιδιά να «δέχονται τὴν μάθησιν εὐηνίως»;

(μονάδες 3)

(γ) Να εντοπίσετε και να εξηγήσετε:
i) την **παρομοίωση**
ii) **μία (1) αντίθεση (στο υπογραμμισμένο κείμενο)**.

(μονάδες 4)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2019

Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΔΕΥΤΕΡΑ, 16 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΑΑ036

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐγὼ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτ᾽ ἀνθρώπειον χωρὶς ἐμοῦ γίγνεται.

Ξενοφῶντος *Ἀπομνημονεύματα* 2.1.32